

Piezīmes un atsaucis valsts līmeņa sugu aizsardzības mērķu (FRV) noteikšanai: datu izvēle un eksperta pieņēmumi

Sugas kods	1528
Sugas nosaukums	<i>Saxifraga hirculus</i>
Eksperts	Linda Uzule
Darbs pabeigts	12.05.2024.
Vispārējās piezīmes	<p>Dzeltenā akmeņlauzīte ir cirkumpolāra suga, izplatīta galvenokārt polam tuvos apvidos ar atsevišķām attālākām atradnēm uz dienvidiem. Kaut arī 19. un 20. gs. dažādos Latvijas herbārijos un literatūras avotos ir ziņas par gandrīz 70 atradnēm, tomēr mūsdienās suga Latvijā sastopama ļoti reti – tikai nedaudz atradnēs, no kurām lielākā daļa atrodas N2000 teritorijās un tikai 3 atradnes zināmas ārpus N2000 teritorijām – pie Mīlkalnes, pie Timsmāles ezera un pie Kivriņu ezera (Latvijas Dabas., 2021).</p> <p>Lielākoties dzeltenās akmeņlauzītes atradnēs skaits ir svārstīgs pa monitoringu gadiem – dažādos pētījumos citās valstīs konstatēts, ka šī suga nezied katru gadu, bet tomēr augsnē atrodamas auga lapu rozetes, no kurām neizaug ģeneratīvie dzinumi, tāpēc tās faktiski nav pamanāmas. Latvijā ļoti nepieciešami ilgstoši vismaz dažu atradņu novērojumi – hidroloģijas, pH, temperatūras, substrāta, sēklu dīgtspējas u.c. parametru pētījumi saistībā ar augu augšanu, ziedēšanu un vairošanos, lai nākotnē rastu skaidrojamu svārstīgajiem populāciju lielumiem un iespējamam populācijas samazinājumam vai pat iznīkšanai atsevišķās teritorijās (Latvijas Dabas., 2021).</p> <p>Pēc FRV un CO summas salīdzināšanas konstatētas nesakritības, kas radušās metodisku apsvērumu dēļ, jo FRV un CO noteikšanas metodikas izejas dati ir visai atšķirīgi: FRV tika noteikts, izvērtējot populāciju attīstības scenārijus laika nogrieznī (izmantojot <u>vēsturiskos un pašreizējos</u> populāciju lielumus), savukārt CO tika noteikts, salīdzinot blīvumus katrā Natura 2000 teritorijā ar citām Natura 2000 teritorijām Latvijā, kur dzeltenā akmeņlauzīte mūsdienās sastopama, izmantojot <u>pašreizējos</u> populāciju lielumus. Līdz ar to kā gala FRV ir noteikts visu septiņu Natura 2000 teritoriju CO kopsumma. Dzeltenā akmeņlauzīte ir sastopama arī ārpus Natura 2000 teritorijām, tomēr šādas ir tikai trīs vietas, kurās akmeņlauzītes indivīdu skaits ir ļoti mazskaitlīgs (katrā atradnē līdzšinējos pētījumos konstatēts tikai viens indivīds), tādēļ šo atradņu ietekme uz FRV rezultātu ir vērtējama kā nebūtiska. Līdz ar to kā gala FRV ir noteikts septiņu Natura 2000 teritoriju CO kopsumma, kas ir 1407 indivīdi. FRV aprēķina tabulā šis skaitlis ir ierakstīts pie FRV_alt.</p>

	Lauks	Komentāri, pieņēmumi
	Dati_FRP	
REF	Date	1990
	Popunit	Indivīdi

	Lauks	Komentāri, pieņēmumi
		Pamatojoties uz “Augu monitoringa metodiku Natura 2000 teritorijās un ārpus tām”, vaskulāro augu populācijas lielumu novērtē indivīdos (Baroniņa, 2014; DAP, 2017; DAP, 2022).
	Min	<p>874</p> <p>Nav pieejama informācija par sugas populācijas vērtējumu laika periodā ap 1990. gadu, tādēļ aprēķinos izmantoti dzeltenās akmeņlauzītes pirmie uzskaites rezultāti, kur sugas uzskaitē veikta indivīdos. Pirmajā ziņojumā Eiropas Komisijai par 2001. – 2006. gadu minēts tikai sugas atradņu skaits, ne skaitlisks populācijas vērtējums, kas izteikts indivīdos. Lai dati būtu savstarpēji salīdzināmi, pieņemts lēmums izmantot agrākos zināmos populācijas skaita novērtējuma datus, kas izteikti indivīdos.</p> <p>Sugas pirmais monitorings uzsākts tikai 2008. – 2012. gadā. Otrajā ziņojumā Eiropas Komisijai par 2007. – 2012. gadu dzeltenās akmeņlauzītes populācijas minimālais lielums novērtēts ar 874 indivīdiem.</p>
	Max	<p>900</p> <p>Nav pieejama informācija par sugas populācijas vērtējumu laika periodā ap 1990. gadu, tādēļ aprēķinos izmantoti dzeltenās akmeņlauzītes pirmie uzskaites rezultāti, kur sugas uzskaitē veikta indivīdos. Pirmajā ziņojumā Eiropas Komisijai par 2001. – 2006. gadu minēts tikai sugas atradņu skaits, ne skaitlisks populācijas vērtējums, kas izteikts indivīdos. Lai dati būtu savstarpēji salīdzināmi, pieņemts lēmums izmantot agrākos zināmos populācijas skaita novērtējuma datus, kas izteikti indivīdos.</p> <p>Sugas pirmais monitorings uzsākts tikai 2008. – 2012. gadā. Otrajā ziņojumā Eiropas Komisijai par 2007. – 2012. gadu dzeltenās akmeņlauzītes populācijas maksimālais lielums novērtēts ar 900 indivīdiem.</p>
HDV	Popunit	loc.
	Quality & Date	M (2006)
	Min	15
	Max	15
	Trend period	1993-2006
	Trend	=
	Mag_min	na
	Mag_max	na
	Habitat period	M (2006)
	Trend	=
	Popunit_final	<p>Indivīdi</p> <p>Pamatojoties uz “Augu monitoringa metodiku Natura 2000 teritorijās un ārpus tām”, vaskulāro augu populācijas lielumu novērtē indivīdos (Baroniņa, 2014; DAP, 2017; DAP, 2022).</p>
	Min_final	874

	Lauks	Komentāri, pieņēmumi
		Pirmajā ziņojumā Eiropas Komisijai par 2002. – 2006. gadu minēts tikai sugas atradņu skaits, ne skaitlisks populācijas vērtējums, kas izteikts indivīdos. Lai dati būtu savstarpēji salīdzināmi, pieņemts lēmums izmantot agrākos zināmos populācijas skaita novērtējuma datus, kas izteikti indivīdos. Šajā gadījumā tas ir otrais ziņojums Eiropas Komisijai. Līdz ar to HDV vērtības ir analogas REF vērtībām.
	Max_final	900 Pirmajā ziņojumā Eiropas Komisijai par 2002. – 2006. gadu minēts tikai sugas atradņu skaits, ne skaitlisks populācijas vērtējums, kas izteikts indivīdos. Lai dati būtu savstarpēji salīdzināmi, pieņemts lēmums izmantot agrākos zināmos populācijas skaita novērtējuma datus, kas izteikti indivīdos. Šajā gadījumā tas ir otrais ziņojums Eiropas Komisijai. Līdz ar to HDV vērtības ir analogas REF vērtībām.
	Trend 1993–2006	S (stabils)
CV	Date	2013-2018
	Popunit	i
	Min	na
	Max	na
	Value	1006
	Type	estimate
	Popunit_alt	gridslx1
	Min_alt	na
	Max_alt	na
	Value_alt	30
	Type_alt	estimate
	Method	completeSurvey
	Trend period	2007-2018
	Trend	Unknown
	Mag_min	na
	Mag_max	na
	Method	estimatePartial
	Habitat period	2007-2018
	Trend	S
	Method	completeSurvey
	Popunit_final	Indivīdi Pamatojoties uz “Augu monitoringa metodiku Natura 2000 teritorijās un ārpus tām”, vaskulāro augu populācijas lielumu novērtē indivīdos (Baroniņa, 2014; DAP, 2017; DAP, 2022).
	Min_final	921 Aprēķinos izmantoti dati no sugas uzskaites, ko veica Latvijas Dabas fonds 2021. gadā. Populācijas minimālais lielums novērtēts ar 921 indivīdu (Latvijas Dabas., 2021).

	Lauks	Komentāri, pieņēmumi
	Max_final	1037 Aprēķinos izmantoti dati no sugas uzskaites, ko veica Latvijas Dabas fonds 2021. gadā. Populācijas minimālais lielums novērtēts ar 1037 indivīdiem (Latvijas Dabas., 2021).
	Trend 2007–2018	S (stabils) Kopējais eksemplāru skaits 2021. gada monitoringā visās atradnēs valstī ir apmēram tāds pats kā iepriekšējā monitoringa laikā (Latvijas Dabas., 2021).
	Dati_FRR	
REF	Area	3008 kvadrātkilometri REF, HDV un CV izplatības areāla vērtības laika nogrieznī nav būtiski mainījušās (skatīt 1. pielikuma 1. attēlu). Dzeltenās akmeņlauzītes izplatības areāls noteikts 10 x 10 km kvadrātu tīklā (koordinātu sistēma ETRS89-LAEA, ESPG:3035), izmantojot Biotopu direktīvas 17. panta ziņojuma Range tool (izmantojot gap distance 4).
	Period	1990
HDV	Area	64 589
	Quality & period	G (2006)
	Trend	=
	Magnitude	na
	Area_final	3008 kvadrātkilometri REF, HDV un CV izplatības areāla vērtības laika nogrieznī nav būtiski mainījušās (skatīt 1. pielikuma 1. attēlu). Dzeltenās akmeņlauzītes izplatības areāls noteikts 10 x 10 km kvadrātu tīklā (koordinātu sistēma ETRS89-LAEA, ESPG:3035), izmantojot Biotopu direktīvas 17. panta ziņojuma Range tool (izmantojot gap distance 4).
	Trend 1993–2006	S (stabils)
CV	Area	1521
	Period	2007-2018
	Trend	S
	Trend_method	completeSurvey
	Area_final	3008 kvadrātkilometri REF, HDV un CV izplatības areāla vērtības laika nogrieznī nav būtiski mainījušās (skatīt 1. pielikuma 1. attēlu). Dzeltenās akmeņlauzītes izplatības areāls noteikts 10 x 10 km kvadrātu tīklā (koordinātu sistēma ETRS89-LAEA, ESPG:3035), izmantojot Biotopu direktīvas 17. panta ziņojuma Range tool (izmantojot gap distance 4).
	Trend 2007–2018	S (stabils)
	Lēmumi_FRP	
	Variants (8. attēls)	1. variants

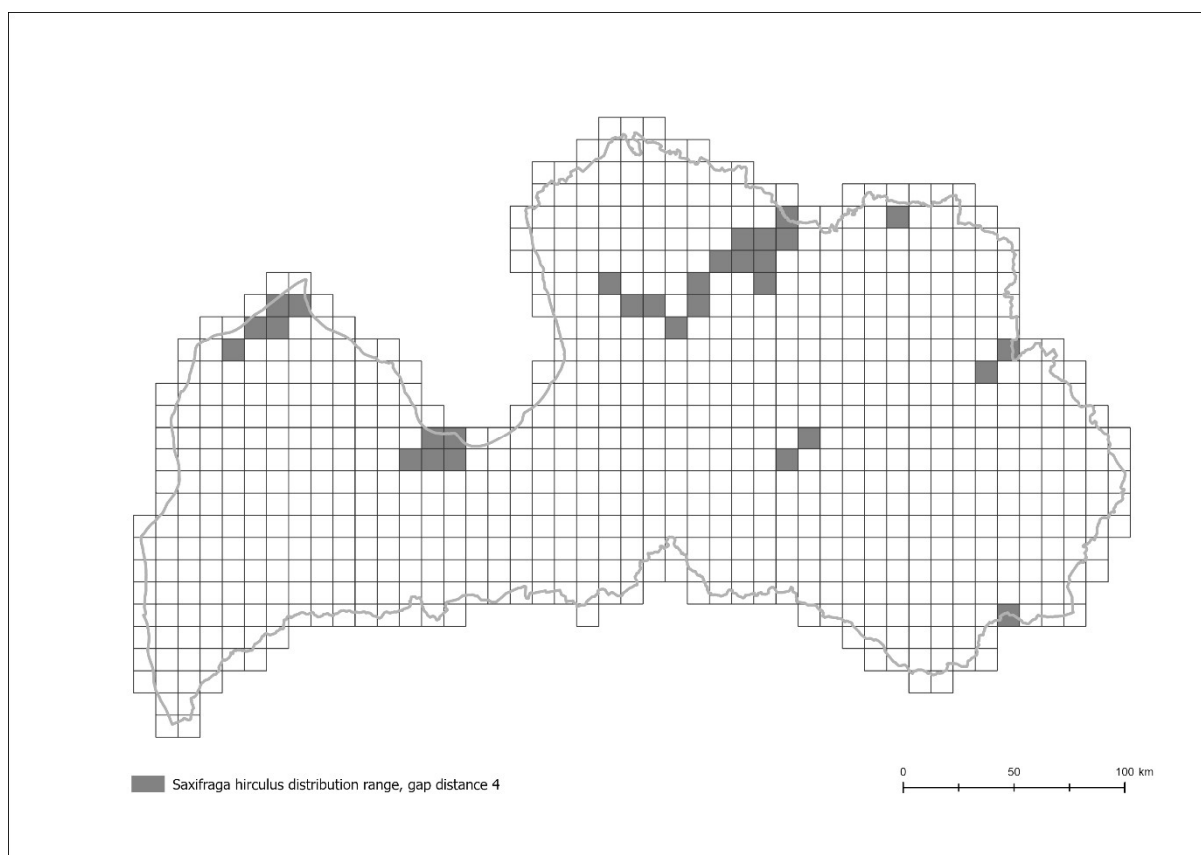
	Lauks	Komentāri, pieņēmumi
		Lai arī pēdējā monitoringā vērojams lielākais līdz šim uzskaitītais dzeltenās akmeņlauzītes indivīdu skaits, tomēr indivīdu skaits vai sugas klātbūtne teritorijās pa gadiem ir svārstīga (Latvijas Dabas., 2021). Pagaidām populācijas trends uzskatāms par stabilu.
	1. Klimata pārmaiņas	na
	2. LV populācijas nozīmība	na
	3. Populāciju izolācija	na
	4. Negatīvie faktori	na
	5. Negatīvas tendences	na
	Lēmumi_FRR	
	Variants (8. attēls)	1. variants
	1. Klimata pārmaiņas	na
	2. LV populācijas nozīmība	na
	3. Populāciju izolācija	na
	4. Negatīvie faktori	na
	5. Negatīvas tendences	na

Literatūra un informācijas avoti

Article 17 web tool. Species assessments at EU biogeographical level. *Saxifraga hirculus*. Skatīts 12.05.2024. Pieejams: <https://nature-art17.eionet.europa.eu/article17/species/summary/?period=3&group=Vascular+plants&subject=Saxifraga+hirculus®ion=BOR>

Baroniņa, 2014. Dabas aizsardzības pārvalde, 2017 un 2022. Augu monitoringa metodika Natura 2000 teritorijās un ārpus tām. 20 lpp. Pieejams: <https://www.daba.gov.lv/lv/media/13936/download>

Latvijas Dabas fonds. 2021. Vaskulāro augu un sūnu sugu monitorings un inventarizācija Natura 2000 teritorijās un ārpus tām 2021. gadā. Rīga, 249 lpp.

1.attēls. Dzeltenās akmeņlauzītes izplatības areāls (karti sagatavoja: L. Zilvere, 2024)